

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 106/19

Λουξεμβούργο, 5 Σεπτεμβρίου 2019

Απόφαση στην υπόθεση C-443/18
Επιτροπή κατά Ιταλίας (βακτήριο *Xylella fastidiosa*)

Η Ιταλία παρέβη την υποχρέωση που υπέχει να εφαρμόσει μέτρα για την πρόληψη της εξάπλωσης του βακτηρίου *Xylella fastidiosa*, το οποίο μπορεί να προκαλέσει τον θάνατο πολλών φυτών, ιδίως των ελαιοδένδρων

Το *Xylella fastidiosa* (στο εξής: *Xylella*) είναι βακτήριο το οποίο προσβάλλει πολλά φυτά και μπορεί να προκαλέσει τον θάνατό τους μέσω ξήρανσης. Το εν λόγω βακτήριο παρατηρήθηκε για πρώτη φορά στην Ευρώπη το 2013 σε ελαιόδενδρα (*Olea europaea* L.) που βρίσκονταν στην περιφέρεια της Απουλίας (Ιταλία). Από τα επιστημονικά δεδομένα προέκυψε ότι η μετάδοση του *Xylella* εξαρτάται κυρίως από ορισμένα έντομα τα οποία μπορούν να μετακινούνται 100 περίπου μέτρα σε χρονικό διάστημα 12 μόνον ημερών, δρώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ως φορείς του βακτηρίου.

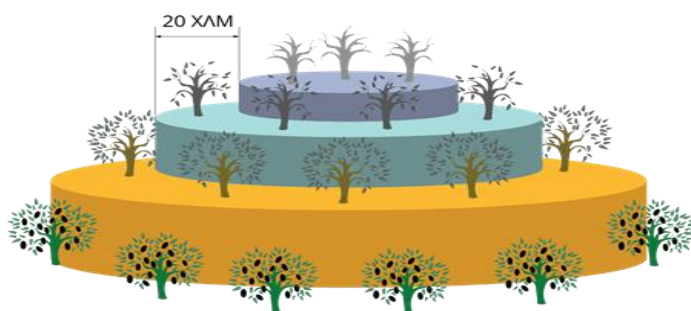
Το 2015, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση¹ με την οποία επέβαλε στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, τη λήψη μέτρων εξάλειψης του *Xylella*, τα οποία συνίσταντο στην άμεση αφαίρεση όχι μόνο των φυτών που είχαν προσβληθεί (ιδίως των ελαιοδένδρων) αλλά και όλων των φυτών-ξενιστών – ακόμη και αν δεν εμφάνιζαν συμπτώματα μόλυνσης– τα οποία βρίσκονται εντός ακτίνας 100 μέτρων γύρω από τα φυτά που είχαν προσβληθεί, και τούτο όχι μόνο εντός της προσβεβλημένης ζώνης αλλά και εντός της περιβάλλουσας ζώνης, της καλούμενης «ζώνης ασφαλείας».

Το 2016, το Δικαστήριο, κληθέν να αποφανθεί επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως², επιβεβαίωσε το κύρος των εν λόγω μέτρων εξάλειψης υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης.

Το ίδιο έτος, δεδομένου ότι η παρουσία του *Xylella* σε ορισμένες περιοχές της Απουλίας διαρκούσε πάνω από δύο έτη, η εξάλειψή του δεν ήταν πλέον δυνατή. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή τροποποίησε την απόφασή της προβλέποντας κατ' εξαίρεση, για τα προσβεβλημένα σε διαρκή βάση εδάφη, μέτρα περιορισμού αντί των μέτρων εξάλειψης. Τα εν λόγω μέτρα περιορισμού, τα οποία στόχευαν στην πρόληψη της εξάπλωσης του *Xylella*, περιελάμβαναν την παρακολούθηση του οικείου εδάφους καθώς και την άμεση κοπή μόνον των μολυσμένων φυτών τα οποία βρίσκονταν, ιδίως, εντός λωρίδας της προσβεβλημένης ζώνης με πλάτος 20 χιλιομέτρων υπολογιζόμενων από το εξωτερικό «όριο» της εν λόγω ζώνης, επομένως λωρίδας συνορεύουσας με τη ζώνη ασφαλείας (βλ. σχεδιάγραμμα κατωτέρω), η οποία διασχίζει τις επαρχίες Brindisi και Taranto από τα ανατολικά προς τα δυτικά.

¹ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2015/789 της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 2015, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (ΕΕ 2015 L 125, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2016/764 της Επιτροπής, της 12ης Μαΐου 2016 (ΕΕ 2016, L 126, σ. 77).

² Απόφαση του Δικαστηρίου, της 9ης Ιουνίου 2016, Giovanni Pesce κ.λπ. (συνεκδικασθείσες υποθέσεις [C-78/16 κ.λπ.](#), βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [61/16](#)).

Το 2018, η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου την κριθείσα προσφυγή λόγω παραβάσεως, εκτιμώντας ότι η Ιταλία δεν είχε συμμορφωθεί προς το αίτημα άμεσης παρέμβασης προκειμένου να προληφθεί η εξάπλωση του *Xylella*, καθώς και ότι, λόγω της εξακολούθησης των παραβάσεων, το βακτήριο αυτό είχε εξαπλωθεί σε μεγάλο βαθμό στην Απουλία³.

Με τη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο κρίνει ότι η Ιταλία, κατά τη λήξη της προθεσμίας που της έταξε η Επιτροπή, ήτοι στις 14 Σεπτεμβρίου 2017, δεν είχε εκπληρώσει τις δύο από τις υποχρεώσεις που υπείχε από την απόφαση της Επιτροπής.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει, πρώτον, ότι η Ιταλία δεν προέβη άμεσα στην αφαίρεση, εντός της περιοχής περιορισμού, τουλάχιστον του συνόλου των μολυσμένων φυτών εντός της λωρίδας 20 χιλιομέτρων από το σημείο όπου η προσβεβλημένη ζώνη συναντά τη ζώνη ασφαλείας.

Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν αμφισβητείται ότι, στις 14 Σεπτεμβρίου 2017, επί συνόλου 886 μολυσμένων φυτών, 191 (ήτοι, ποσοστό περίπου 22 %) δεν είχαν ακόμα αφαιρεθεί από τη λωρίδα των 20 χιλιομέτρων. Δεν αμφισβητείται ούτε ότι η αφαίρεση των μολυσμένων φυτών που βρίσκονταν εντός της εν λόγω λωρίδας των 20 χιλιομέτρων, όταν έγινε, πραγματοποιήθηκε μετά την παρέλευση πολλών μηνών από τη διαπίστωση της μόλυνσης των φυτών αυτών. Το Δικαστήριο τονίζει ότι ο όρος «αμέσως» που περιλαμβάνεται στην απόφαση της Επιτροπής δεν συμβιβάζεται με χρονικό διάστημα πολλών εβδομάδων, ακόμη δε και πολλών μηνών. Όσον αφορά τα διάφορα υλικά, διοικητικά και νομικά εμπόδια που προέβαλε η Ιταλία προκειμένου να δικαιολογήσει τη στάση της, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξης ενός κράτους μέλους δεν δικαιολογούν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και των προθεσμιών που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης. Η Ιταλία όφειλε επομένως να λάβει επείγοντα εθνικά μέτρα που να προβλέπουν ταχύτερες διαδικασίες με σκοπό την υπέρβαση των εμποδίων τέτοιου είδους.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Ιταλία δεν διασφάλισε, εντός της περιοχής περιορισμού, την παρακολούθηση της παρουσίας του *Xylella* διενεργώντας ετήσιες έρευνες στις κατάλληλες περιόδους του έτους.

Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η Ιταλία πραγματοποίησε την έρευνά της για το έτος 2016 μεταξύ των μηνών Αυγούστου 2016 και Μαΐου 2017. Πλην όμως, ακόμη και αν υποθεθεί, όπως ισχυρίζεται η Ιταλία, ότι η παρουσία του *Xylella* μπορεί να ανιχνευθεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους –πράγμα που αμφισβητεί η Επιτροπή, δεδομένου ότι, τον χειμώνα, τα φυτά και τα φυλλοβόλα δένδρα δεν έχουν φύλλα ώστε να είναι ορατά τα συμπτώματα της μόλυνσης–, γεγονός παραμένει ότι **η Ιταλία δεν περάτωσε την ετήσια έρευνα πριν τις αρχές της άνοιξης, περιόδου πτήσης του εντόμου-φορέα του *Xylella***, προκειμένου να καταστεί δυνατή η έγκαιρη αφαίρεση των προσβεβλημένων φυτών.

Αντιθέτως, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα της Επιτροπής με το οποίο ζητήθηκε να κριθεί ότι υφίσταται συνεχιζόμενη και γενική παράβαση εκ μέρους της Ιταλίας της υποχρέωσης πρόληψης της εξάπλωσης του *Xylella*. Κατά την Επιτροπή, η εν λόγω παράβαση συνίσταται στο ότι η Ιταλία δεν πέτυχε το επιδιωκόμενο από την απόφαση της Επιτροπής αποτέλεσμα, το οποίο ήταν η

³ Πράγματι, το βακτήριο *Xylella* εξαπλώθηκε από την επαρχία Lecce σε όλο το έδαφος των γειτονικών επαρχιών Brindisi και Taranto.

πρόληψη της εξάπλωσης. Κατά την Επιτροπή, εντεύθεν συνάγεται επανειλημμένη παράβαση εκ μέρους της Ιταλίας, όχι μόνον των υποχρεώσεων που υπέχει εντός της περιοχής περιορισμού, αλλά και των υποχρεώσεων που αποτελούν αντικείμενο της προαναφερθείσας προδικαστικής παραπομπής, οι οποίες αφορούν την εξάλειψη του βακτηρίου εντός της οριοθετημένης περιοχής, στην οποία περιλαμβάνονται η προσβεβλημένη ζώνη και η ζώνη ασφαλείας (βλ. σχεδιάγραμμα κατωτέρω). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε παράβαση των εν λόγω ειδικών υποχρεώσεων. Συναφώς, απλώς και μόνον η διαπίστωση της εξάπλωσης του *Xylella* δεν αρκεί. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κρίνει ότι η Επιτροπή ωσαύτως δεν απέδειξε παράβαση, εκ μέρους της Ιταλίας, της υποχρέωσης που προβλέπεται στην οδηγία 2000/29⁴ περί λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για την αποτροπή της εξάπλωσης του βακτηρίου ούτε της υποχρέωσης καλόπιστης συνεργασίας του άρθρου 4 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο.

Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Πάντως, σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

⁴ Οδηγία 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 2000, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ 2000 L 169, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από την εκτελεστική οδηγία (ΕΕ) 2017/1279 της Επιτροπής της 14ης Ιουλίου 2017 (ΕΕ 2017 L 184, σ. 33).